

Herännäisyys valokuvina

Heränneen kansan elämää on tallennettu valokuviin jo yli sadan vuoden ajan. Keväällä 2020 alkoi herännäisyyden kuva-arkiston perustaminen Suomen Kulttuurirahaston Etelä-Pohjanmaan rahaston tuella.

Lapualainen FM, rakennuskonservaattori **Elina Syväoja** teki neljän kuukauden rupeaman Herättäjä-Yhdistyksessä valokuva-arkiston perustamishankkeessa.

- Historia ja valokuvat kiinnostavat minua, ja halusin lisää kokemusta arkistotyöstä. Aiemmin olen mm. työskennellyt Lapuan kaupungin museossa Pyhälahden valokuvaamomuseon kokoelman parissa, Elina listaa syitä hakea tehtävään.

KAIKKI TIETO TALTEEN

Herättäjä-Yhdistyksen hallussa olevat valokuvat on suurimmaksi osaksi raakalajiteltu, mutta ei luetteloitu. Elina aloitti siis arkiston rakentamisen alusta.

- Ensin selvitin kokonaisuutta siitä, mistä aiheista kuvia on olemassa ja tein kansiot eri aiheille.

Tämän jälkeen alkoi kuvien käsittely. Elina skannasi niitä yksi kerrallaan ja muokkasi tarvittaessa. Kuva sai luettelonumeron ja siitä kirjattiin ylös kaikki tiedot: milloin ja missä otettu, keitä kuvassa on.

- Tarkoituksena on, että arkistoa pystytään mahdollisimman helposti käyttämään.

Myös kuvan fyysinen ulkomuoto merkittiin luetteloon: materiaali, mitat, kunto. Alkuperäiskuvat Elina pakkasi silkkipaperitaskuihin, jotta ne säilyisivät jatkossakin.

On hienoa, kun on tajuttu, että ellei tästä oteta kuvaa, ei jää mitään nähtävää jälkipolville.

KAISIA VIITALA

Elina Syväoja työskenteli keuhkokuva-arkistoprojektissa. Skannerilla tallentuivat niin diat kuin yli satavuotiaat mustavalkokuvat sähköiseen muotoon.

Salapoliisintyötä hän ei lähtenyt tekemään niiden kuvien kohdalla, joista ei ollut tietoja.

- Arkistoluettelo varten olen kuvaillut, millaisessa paikassa kuva on otettu tai mitä siinä tehdään. Varsinaisen tunnistamisen aika on myöhemmin, kun kaikki kuvat on digitoitu.

Toki välillä Elina jäi katselemaan kuvia tarkemmin.

- Oli diakuvia herättäjäjuhlista, joiden paikkakunnasta ei ollut varmuutta. Diassa näkyi kuitenkin sama juhlatunnus, jonka olin aiemmin nähnyt muissa kuvissa, ja niin paikka varmistui.

Vaikka arkistotyö on vaatinut vahvoja istumalihaksia ja yksitoikkoisuuden sietämistä, Elina vakuuttaa, ettei kiinnostus projektin aikana kadonnut.

Elina Syväoja valitsi Herättäjä-Yhdistyksen kuva-aarteista julkaistavaksi tämän kuvan. Juhlakansaa matkalla Ylistaron herättäjäjuhille 1939.

- Jokainen uusi kirjekuori on ollut mielenkiintoinen. Erityisesti hyvin vanhat kuvat – vanhin on Nilsin herättäjäjuhlista 1906 – ovat kiinnostavia.

- Se, että herättäjäjuhlia on kuvattu jo varhain, kertoo, miten tärkeinä ja tallentamisen arvoisina nuo hetket on nähty. On hienoa, kun on tajuttu, että ellei tästä oteta kuvaa, ei jää mitään nähtävää jälkipolville.

TYÖ ON VASTA ALUSSA

Elinan työrupeama päättyi toukokuun lopussa, sillä Herättäjä-Yhdistys ei saanut projektille jatkorahoitusta. Työ jää siis vielä kesken.

- Neljän kuukauden aikana kävin läpi herättäjäjuhlakuvat noin vuoteen 1995 asti, mikä tarkoittaa yli 2000 kuvan skannaamista ja luotteloimista. Lisäksi ehdin skannata ja luetteloida noin 1500 henkilökuva.

Elinan toive on, että kaikki kuvat saataisiin vielä digitaaliseen muotoon ja niiden tiedot tallennetuiksi. Lisäksi olisi hienoa saada kaikkiin kuviin tieto paikasta ja tapahtumasta.

- Ennen kaikkea toivon, että arkistoa käytetään aktiivisesti, että siitä on hyötyä ja sitä kartutetaan jatkossakin. Lisäksi olisi upeaa saada nämä kuvat tavalla tai toisella yleisön saataville.

NYKYAJAN KUVARUNSAUDESTA

Valokuva on Elina Syväojalle itselleenkin merkityksellinen.

- Valokuvaan pystyy tallentamaan juuri sen hetken, joka muuten katoaa. Toki nykyään ei yksittäistä valokuvaa enää arvosteta entiseen tapaan, kun niitä otetaan niin paljon.

Edelleen paperikuva on luotettavampi kuin sähköinen.

- Parasta tietysti on, mikäli kuvat ovat olemassa sekä paperisina että sähköisessä muodossa.

Elina vinkkaa käymään kotialbumienkin kuvat läpi.

- Paperikuvat olisi hyvä ottaa pois muovien alta, tai ainakin säilyttää kuivassa ja valolta suojattuna. Ja ne digikuvatkin kannattaisi käydä läpi, poistaa epäonnistuneet ja tallentaa parhaat kovalevyille.

Elina muistuttaa, että ellei kuvan yhteyteen liitetä tietoja, tarina katoaa.

- Vanhoista kuvista kannattaa kysellä tietoja ja kertoa niitä eteenpäin nuorelle polvelle. Ja digikuvienkin meta-tietoihin pitää kirjoittaa, mistä niissä on kysymys.

Kaisa Viitala